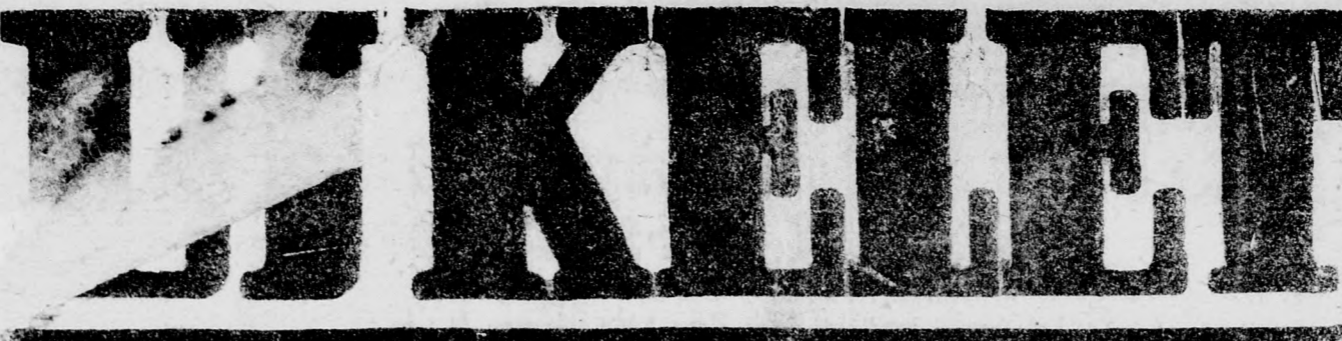

ek

Taxa postala
glatite in numerar
No. 224716-923.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal
Cluj-Kolozsvar, Strada
Baron L. Pogor (volt Brassai u.) 10
Telefon: 9-77. Előfizetési árak: Ha-
vonta 116, negyedévre 32, félre-
vára egészévre 120 lej. Külföldre:
havonta 1, negyedévre 3, félre-
vára egészévre 10 dollar, vagy egy-
ezért való. Hírcikkek díj-
szert. Az "EKELET" az erdélyi
pansági zsidóság egyetlen napilapja
Cikkeit utánozásaikat csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

ZSIDÓKOROS NAPILAP

Bermentetten
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok meg-
örzésére és visszaküldésére nem vá-
lunkozunk. Főszerkesztő Dr. Márton
Erud. Felelős szerkesztő János
Ferenc. Busaresti szerkesztő: Ha-
szegi Ernő, Str. Sf. Constantin nr. 31

Kiadó, 1932. május 31

5692. EV
IJJAR 25.

XV. ÉVF.
122. SZAM

szakértők műkö-
csak kedvező le-
kontrollt illeti, tel-
om, ha a külföldi
l akarják vizsgál-
nak a helyzetét, a
é élvezett. Pénz-
lek mellett adnak
adtak, jogukban
gy ezek a feltéte-
ég. E pillanatban
Románia kölcsönt
a fizetési feltéte-
kapcsolatok kö-
vében tárgyalunk,
günk pénzre. Hely-
om azt, mely foly-
nökkel támogatja
letét. A kölcsönök
neinkre és megne-
fizetési lehetősé-

ogy Románia mo-
érni, a miniszter-
gy erről szó sincs,
külföldi adósságok

ációval kapcsolat-
zó nyilatkozatot

ek részt minden-
de Romániának
régii Habsburg-ál-
mánia megakarja
nemzeti energiájá-
feltételezni azt,
amedence létezik.
lasági és politikai
kódésre, hanem a
állítására irányul.
ence, hanem van
nagyra és van ju-
Dunamedence.

re vonatkozó kér-
ők a következőket

is az államok kri-
mai időkben meg-
eghatározásoknak.
em a társadalomé-
ennél a felismerés
alapítani, hogy ma-
sként kell áldoza-
mint eddig. Csak
én felül hoz áldo-
küzöbölőni az álla-

**nem elleni
belepését
rességbe**

A Daily Telegraf
szovjet már nem
ak a Népszövetség
szándékait. Olasz-
ország felvételét

**nalása előtt
ik kormánya
rdésével**

Herriot környeze-
ációk szerint a ra-
lásáig nem foglal-
kormánya szemé-
gi megbeszélései
s a pártvezérekkel
k körül mozogtak.
ak, hogy Herriot
fog alakítani Tar-
nek és a szociálde-
atása mellett.

utazik,

könyveket. Baeder-
er teljes raktár-
gen ingyen jegyzé-

v. és Lapkiadás
vár, Str. Baron L.
szám. Telefón 6-17

Na, és?

Hétfőn reggeltől estig egyébről sem
beszéltek az emberek Kolozsváron, mint-
hogy a kormány megbukott.
Valahol valaki elindított egy apró hi-
resekét a kormány válságos állapotáról
és mire Kolozsvárra érkezett a hír, hatal-
mas lavina lett belőle, amely maga alá
temette az egész kormányt Jorgástól és
Argeioianustól együtt.
Estére szertefoszlott a szép álom. Ki-
derült, hogy a kormány egyelőre még nem
bukott meg.
De tegyük fel, hogy megbukott volna.
Na és?

Egy illúzióval szegényebbek lennénk
és egy családossal gazdagabbak.
Mert jöhet-e olyan kormány, amelytől
valami jót várhatunk? Hiszen kipróbál-
tuk már valamennyi pártot és sajnos va-
lamennyi pártvezér kipróbálta rajtunk a
tudományát.
Legfeljebb előről kezdetnének az egé-
szet. Sok örömiünk nem volna benne.
Már az is biztos, hogy előbb-utóbb nem
kerüljük el ezt az örömet.
Mert a Jorga-kormány ha nem is bu-
kott meg, de nagyon gyöngén áll a lábán
és igazán csak napok kérdése, hogy a
közsa hírből komoly valóság legyen.

Szép kis kárpótlás

Végre elintézték valamennyi lemondott
alminiszter gazdasági, pénzügyi és poli-
tikai problémáját. Hal' Istennek kenyér-
be tették valamennyit.
Tatar Coriojan egy ujonnan kreált kor-
mányzóság főnöke lett, Stanciuból arany-
termelési kormánybiztost faragtak, csak
szegény Crisi kegyelmes ur tengett-
lengtet a levegőben, mióta a bársony-
székéből kiakolbolították.
De imé ma már megjött a szerencsés
hír. A kormány távirati irodája röpi
világá a nagy örömet: sikerült kár-
pótolnia Crisit, a lemondott beszarábiai
minisztert. Kinevezték követnek Helsin-
kibe.

Hát kellett nekünk követ Helsinkiben?
Kellott a csodának. De Crisi kegyelmes
urát kárpótolni kellett egy ilyen csekély-
séggel.
Ambátor nem egészen tiszta dolog ez
a kárpótlás. A szóbanforgó alminiszter
urak ugyanis azon a címen kerültek a
kormányba, hogy Erdélynek és Beszarábia-
nak is hangja legyen a minisztertanácson.
Ha lemondatták őket, akkor talán Er-
délyt és Beszarábiát kellett volna kár-
pótolni, hiszen papírforma szerint nem
az alminiszter urakat, hanem a két or-
szágrészt érte a veszteség.

Erdély is, Beszarábia is szívesen lemon-
dottak a kárpótlásról. Örültek annak,
hogy a kormány spórolt és az ország meg-
takarítja az alminiszterek fizetését.
Nem így a kegyelmes urak.
Ők kárpótlást kértek és kaptak is.
Jó állást, jó fizetéssel. De hol van itt
a megtakarítás?

**Csak kompromittálni
akart...**

A kownói pogromperben elhangzott az
ítélet. Tizenkét rendőrtisztviselőt és gár-
diást vetettek néhány hónapig fog-
házba.

Ha arra gondolunk, hogy a lengyel-
országi pogromperben eddig még csak
zsidókat ítéltek el, mert fel merték emel-

Lemondott a Brüning-kormány

Hindenburg a lemondást elfogadta és az ügyek továbbvitelével Brüninget bizta meg. A designálás még ezidélg nem történt meg

Berlin, május 30. A német politikai életben már hetek óta rebesgetik, hogy
Brüning egész kormányával lemondásra készül. A német lapok Brüning le-
mondási szándékát azzal magyarázták, hogy Hindenburg bizalma állítólag
megingott a birodalmi kormány elnökeiben. Egyesek a bizalom megingását
arra vezetik vissza, hogy Hindenburgot a birodalmi hadsereg néhány vezető
tábornoka befolyásolta kedvezőtlen módon Brüning ellen. Ezzel áll kapcsolat-
ban az az utóbbi időben lanszirozott feltevés is, hogy Hindenburg főleg Schlei-
cher tábornok rábeszéléseinek engedve, katonai színvetű kormányt akar ki-
nevezni Németország élére.

Ez a katonai kormány állítólag Hitlerre, illetőleg pártjára támaszkodna s
részben magáévá tenné a hitlerista programot. Hogy ezek a híresztelések nem
egészen alaptalanok, azt Brüning lemondása és a lemondás elfogadása bizo-
nyítja. Mindenesetre megállapítható, hogy Brüning lemondásával Németor-
szág belpolitikai viszonyai kritikus fázishoz jutottak el.

Brüning lemondása külpolitikai viszonylatban is nagyjelentőségű, különö-
sen most, a lausannei konferencia küszöbén. Az ő személye mindenesetre sok-
kal jobb diplomáciai körében, mint azoké a köröké, a
melyek intrikáikkal és befolyásukkal az ő elkedvetlenkedését megérették.

Nem valószínű azonban, hogy Hindenburg elnök, aki eddig minden tényke-
désével azt igazolta be, hogy szigorúan áll a weimari alkotmány alapján s
akit elnökké épen a weimari alkotmány alapján álló pártok választottak meg,
most belpolitikai kalandokra vállalkozna.

Hindenburg már tegnap reggel hét órakor visszatért a birodalmi főváros-
ba és délben kihallgatáson fogadta Brüning kancellárt. Ezen a kihallgatáson
azonban Brüning és kormánya lemondására vonatkozólag nem történt semmi-
féle döntés. Brüning hétfőn délelőtt ismét audienciára ment Hindenburghoz,
akinek hosszas jelentéstétel után betérjesztette kormányának lemondását.

Hindenburg Brüning lemondását elfogadta és az ügyek további vezetését
vel bizta meg. Az új miniszterelnök személyére vonatkozólag s az új kormány
összetételét illetőleg egyelőre csak egymásnak homlokegyenest ellentmondó
verziók vannak forgalomban. Valószínű, hogy Hindenburg az új kormányel-
nök designálása előtt az összes pártok vezetőinek véleményét meg fogja hall-
gatni. Egyelőre Brüning lemondása után designálás nem történt.

Lapzártakor érkezett jelentés szerint a német közvéleményt nem érte vá-
ratlanul a Brüning-kormány lemondása, mert az utóbbi harminchat órában
Brüning négy ízben jelent meg kihallgatáson Hindenburgnál. A négy audien-
cia közül három esetben Brüning négyszemközt tárgyalt Hindenburggal, ho-
lott a kihallgatásoknál rendszerint Meixner elnökségi államtitkár is jelen szo-
kott lenni.

Valószínűnek tartják, hogy Brüning véglegesen távozik helyéről és helyét
egy párton kívül álló kormány fogja felváltani, amely kormányt Hitlerék
esetleg jóakarattal támogatnak vagy legalább is semleges magatartást fog-
nak tanúsítani vele szemben. Politikai körök véleménye szerint a kormány-
változást az idézte fel, hogy a megnövekedett Hitlerista mozgalom is jogosan
követeli, hogy némi befolyása legyen az államügyekre.

ni kezüket a rájuk törő bunkósbotok el-
len, míg az igazi bűnösök vigan szalad-
gálnak az uccákon — akkor igazán meg-
kellene hatódni a litván bíróság dönté-
sétől: hogy itélt és büntetett — igazi
bűnösöket.

Igazi bűnösöket?
Ez az, hogy nem!

Az elítélt vádlottak szánameg, szegény
ördögök csupán, akik egy magasabb ha-
talam szavára cselekedtek. És ez a ma-
gasabb parancs kente fel őket pogrom-
hősökké.

De hol vannak azok a politikusok, akik
elrendelték a pogromot és akik a zsidó
vért politikai szekerük csuszató olajá-
k akarták kihasználni?

Igen magas pozíciókban, Ahová nem
érhet el a jámbor bírák szentenciája. A
szlabotkai pogrom hátterében ugyanis
nem kisebb egyéniség, mint Woldemaras,

Litvánia egykori diktátora áll. És nem
is azért, mert olyan dühös antiszemita,
akinek gyűlöletét csak a zsidó vér látása
tudja kielégíteni. Nem. Szó sincs róla.
Talán nem is antiszemita. Mert ebben az
esetben azt is megtanultuk, hogy a pog-
romvezérnek nem kell feltétlenül anti-
szemitának lennie. Woldemaras például
mindössze annyit akart, hogy kompromit-
tálja elelnfelét, Litvánia belügyminiszte-
rét, aki annakidején megdöntötte dikta-
túrájának hatalmát. Nem is a zsidókat
akarta bántani.

Őt és társait igazán érintetlenül hagy-
ja a kownói bíróság ítélete. Hidegen
hagyja lelkiismeretét az a tizenkét szá-
nalmas ördög, akiket a zsidókra uszított
és behajszolt a vérengzésbe.

Miként hidegen hagyta volna az a né-
hány száz zsidó is, aki könnyen vér-
áldozatává eshetett volna sötét politikai
manőverének.

VILAG TÖRKE Spanyol forradalom és antiszemitizmus

Hetek óta napról-napra megismétlő-
nek a spanyolországi zavargásokról szóló
híradások a világ újságjaiban. Toledo-
ben, majd Szevillában, Madridban és a
katalán ipari centrumokban újra fellán-
golt a munkások és földnélküli parasztok
forradalmi parázsa. Tizenkét halott és
harminc sebesült, öt halott, husz sebes-
ült; egy templomra bombát hajítottak,
két nagyiparost az uccán inzultáltak,
monarchisták és munkások véresen ösz-
szetűztek. Nagy emóciót a mai feszültség-
ben nem okoznak, semmiesetre sem na-
gyobbat, mint amikor az ember a német
krízis kirobbanó eseményeit olvassa:
kommunisták és kampóskeresztesek
guerilla-harcát. Amely abban az arány-
ban terjed és mélyül, amilyen mértékben
a reakció közelebb jut az államhatalom-
hoz. A németek portyázó vérengzéseit felé
jobban odafigyel a világ közvéleménye,
mint a spanyol sztrájkokra és arra a vad
szabotázsra, amely az ország iparát bizo-
nyára szándék és cél nélkül rombolja,
egyszerű forradalmi elkeseredésből. Né-
metország szervezetsége, a népek —
sokak által elítélt, sokak szerint föld-
dicsért — „nyájtermészet”, hogy min-
den testhez álló jelszóval tömöríteni le-
het őket, hogy szervezeteik nem káros-
életűek, továbbá, hogy a németek ipari
és intellektuális kisugározása az egész
világra hatást okoz, jobban leköti az
érdeklődést. Átalakított tendenciákat
látnak a német politika alkotmányos for-
dulataiban, mint a spanyol proletáriátus
forradalmi cselekedeteiben.
Mi ennek az oka?

Semmiesetre az, hogy a spanyol ese-
mények izoláltan maradnak. Hogy nem
terjednek át Franciaországra, a Piren-
neusok hátán észak felé és délen a Föld-
közi tengeren a barnabőrűekhez Marokkó-
ba. Ha Spanyolországban az új forradal-
om győzne, a győzelem — ezt jóval a
tavalyi forradalom előtt mondták az
ország nyiltbeszédű polgárai — bizonyá-
ra átjutna a spanyol és portugál nyelvű
Délamerikába. Egy radikális változás-
nak tehát kétségtelenül világtörténelmi
jelentősége lenne és a spanyolok, mint jó
néhány évszázad előtt, az élen állhatná-
nak.

Csak hogy meg kell nézni, milyen is az
a spanyol forradalom!
Két évvel ezelőtt, amikor az országban
jártam, érdeklődtem a munkások és in-
tellektuelek politikai szervezkedése iránt.
Mint hogy baloldalinak látszó diktatura
volt akkor, szakmai törvényhózással és
állami munkásellátással, ez a dolgok
igaz arculatát elhomályosította. Mégis
annyit megláthattam, hogy a spanyol
proletáriátus osztályharcos érzése és tu-
data egészen romantikus. A szociáldemok-
rata párt 1879-ben alakult. Marxista ala-
kultat, de mérsékelt. Pablo Iglesias volt
a vezérük, akit a forradalom a hallhatat-
lanok közé emelt. A törvényhozás elren-
delte, hogy szobrot állítsanak neki és a
spanyol bélyegek egyikére rávésték a kép-
mását. A marxi szocializmus azonban
fegyelmet, tiszta ítéletet követel hivatól,
igy hát Spanyolországban nem volt erős,
tartós talaja ennek a pártnak.

Annál többen csatlakoztak Bakuninhoz.
Ideális anarchizmusából, amit rendszer-
ként hirdetett, a spanyol munkásoknak
egy töredéke nagyon is rendszeretlen és
nagyon is ideálisan és véres akciózást
csinált. A bombák és robbanóanyagok
szolgálták a politikai harcokban az érve-
lést, a hatalmon levőket terror alatt tar-
tani, nyugtalanítani, örjíteni őket, bizony-
talanná tenni azt a jó, azt a nyugalmas-
nak megágyazott állapotot, ami a va-
gyongyűjtés egyetlen célja. A bombák
azonban primitívek, ritkán tettek kárt
emberéletben. De azért behajítva egy
Hispanóba, vagy egy kávéházi terrasza-
ra nem tartozik a legkívánatosabb gyönyö-
rök közé.

Másik „érv“ a folytonos sztrájk: „huelga“. Nem egységesen csinálják, hanem územenként, hogy a vállalkozóknak menjen el a kedvük nagyipart üzni. A kisiparost például, aki legfeljebb tíz munkással dolgoztat és akiről köztudomásu, hogy nem zsákmányolja ki a végletekig munkáit, békében hagyják. Ha azonban sérelmesnek találják a munkásaival szemben tanúsított magatartását, olyan szabotálást visznek véghez vele, hogy rövidesen ő is beállhat munkásnak, ha élni akar.

A sztrájk inkább afféle pihenője a spanyol munkásnak. Maga a sztrájk spanyol kifejezés — huelga — ünneplést jelent. Az igénytelen, gyöngén táplált munkás pihenőnek, ilyenkor ha egy üzemben a fáradt emberekben van annyi rábeszélőképesség, hogy a többségbe is fáradtságot szuggeráljon, kész a „huelga“. A munkások ünneplőbe bujnak és kimennek a városba „ijeszteni“. Emlékszem, Kordóvában egy ilyen sztrájkra. Egy templom közelében csendes, tiszta utcában van a bérce, amely nyilvános, bárki bemehet és leülhet, rendelhet, ujságot olvashat, anélkül, hogy üzletek ügyében molesztálnák. Az ablakhoz ültem és néztem a szemben levő kis templom díszítéseit. Egyszerre egy csoport megállott az ablak előtt és jellegzetes spanyol pózban, csipőre tett kézzel meredt rám és villámló gunnyal próbált inzultálni. Mint akinek rendben van a lelkiismerete, állottam a villámlást. Ekkor hozzám lépett a fizetőpincér, karonfogott és bekísért a terem mélyébe, ahol a bérce elé zajlott.

— Huelga van most, általános sztrájk — magyarázta. — Vagyis a város összes elektromos munkásai sétálnak és ilyenkor legjobban, ha a kávéházi publikum visszavonul.

Furesának találtam, hogy sétáló emberek ellenségüknek nézzék a kávéházban ülőket, de a vonaton egy németországi egyetemeken járt orvos pszichológiai megvilágításban magyarázta meg a spanyol proletárnak ezt a sajátos magatartását. Talán lesz rá alkalom, hogy máskor erre is visszatérjek.

Annai bizonyos, hogy az ipari munkás minden terrorisztikus hajlama és elszánt sága mellett nem tekinthető a spanyol forradalmak döntő tényezőjének. Ebben a vonatkozásban csak a földművesről lehet szó. Spanyolország agrárállam, hatalmas kiterjedésű hitbizományokkal és egyházi ingatlanokkal. Az utóbbi évtizedekben az óriási gazdaságokon egyre felhangolták a zavargások, a parasztek felgyújtották a termést, petróleummal öntötték le a vetőmagot és megmérgezték a marhákat, a juhokat, Sulyos, kegyetlen büntetés járt ezekért és egy-egy itélet után pár évre a parasztforradalmak meg voltak félemlítve. A köztársaság első gondja volt a parasztság felszabadítása és az ország több provinciájában, Andaluziában, Estremadurában, Albacetőban és Salamancában a földet államtulajdonnak deklarálta. A birtokosok, akiket egységárral kártalanítanak, nem akarnak beletörődni a földek kisajátításába és pártjukban, a Konzervatív Szövetségben éles agitációt fejtenek ki a föld állami lefoglalása ellen. Közben a kormány felállította az agrárreform végrehajtásának instrumentumát, a Junta Centralt, amely kerületi fiókjai útján gyors tempóban adja bérbe a földeket között a parcellákat, míg a mintagazdaságokra parasztszövetkezeteiket szervez. A köztársaság rövid fennállása óta a legstabilabbnak ez az intézkedés bizonyult.

Ahol még nem hajtották végre a törvényt, ott ma is forrognak a parasztek.

A latifundiumok kismézzett urai, a konzervatívok öbetett kezekkel nézték a köztársaságnak ezt a legradikálisabb újítását. Ágaskodni kockázatos is lett volna. A föld új tulajdonosaiban ugyanis ég a gyűlölet még most is a korbácsos urak ellen.

Ők tehát, hogy mégis életjelt adjanak magukról, zsidókérdést vetettek fel. Kacagtató dolog egy országban zsidó-ügyet csinálni, ahol alig van zsidó még. De vezetők, Don Rene Ilianas y Niubo városról-városra jár és a reakciók gyűlésein antiszemitizmust hirdet. A kormány — ez a támadás alapja — türe számos katolikus templom lerombolását, de a barcelonai zsidóknak telket adott templomépítésre.

Ime, a zsidók vissza se jöttek még az évszázados exiliumból, de az antiszemitizmus fáját Spanyolországban már plántálják.

Szabó Imre

Duca Franciaországot élte, hogy Jorgát bosszantsa

Bacauban tartottak nagygyűlést a liberálisok

Bucuresti-Bukarest, május 30. Bacauban tegnap nagygyűlést tartott a liberális párt, ahol többek között Duca is beszélt. Hangsúlyozta, hogy elmulat a kísérletezősek ideje. A liberális pártnak van megoldása az összes problémákra nézve, de nem hajlandó ezeket a mai kormányzatnak elárulni, mert a kormány dilettánsz musa tönkretenné a megoldások eredményességét. A liberális párt megfelelő program birtokában hirdeti, hogy vállalja a felelősséget.

A gyűlés után Duca kijelentette a Curentulnak, hogy a községi választások elhalasztása ellen a legsúlyosabb alkotmányjogi aggályai vannak. Ami a külpolitikai helyzetet illeti, Franciaországgal való kapcsolatainkat ma jobban kell kihangsúlyozni, mint valaha és semmi olyat nem szabad tenni, ami a kapcsolatokat lazíthatná. Éljen Franciaország, — fejezte be nyilatkozatát Duca, aki kétségtelesen a Neamul Romanesc támadásaira valószólott ebben az interjúban.

Koldulásból egy Buick és egy Ford autót spórolt össze egy bukaresti koldus

Rövidesen bérházat is akar vásárolni magának

Bucuresti-Bukarest, május 30. Az Uj Kelet tud. A bukaresti rendőrség tegnap csavargásért letartóztatta Tanase Buzdugan 25 éves koldust. A koldus, aki 13 évvel ezelőtt gyermekparalízis következtében két lábára megbénult, szabályszerűen igazolta magát és bizonyítani tudta, miszerint két autótaxija van, amelyek rendszeres forgalmat bonyolítanak le Bukarest utcáin. A koldulásból szerzett össze annyi pénzt magának, hogy egy Buick és egy Ford-autót vegyen magának. Az autókra 110.000 lejt adott előlegül s az elmaradt részletet a koldulás jövőbelmének arányában fizeti az eladónak.

A bálmuló rendőrkomiszár kérdéseire azután elmondotta, hogy a koldulás a krízis éveiben is átlag 2000 lejt jövedelme

zett naponta. A koldus családjával Bukarest egyik külvárosában tágas családi házat bérel. Négyzobás kertes házban lakik, mely polgári kényelemmel van berendezve. Csak azt sajnálja, hogy feleségét akit rajtakapott azon, hogy esténként a pénz számolása közben meglopja, elzavarta.

Miután Buzdugannak koldulási engedélye van és a koldulás Romániában megengedett „ipar“, a vagyonos koldust szabadlábba helyezték. Buzdugan azonban megnyugtatta a rendőrség embereit, hogy nem sok dolguk lesz vele, mert ha az emberek adakozó készsége nem csökken, rövidesen bérpalotát vesz magának és akkor felhagy a koldulással.

Polgár, költsd el a pénzed!

Thomas Albert hagyatékában grandiózus tervet találunk a munkanélküliség enyhítésére. Az állam is belekepcsolódnék a „költőnapok“ propagandájába. Adófizetés — számlákkal — A Népszövegség elé kerül a posthumus Thomas-terv

Genf, május 30. Rendkívül érdekes tervet találtak Sir Albert Thomas, a genfi Nemzetközi Munkaügyi Hivatal nemrég elhunyt igazgatójának magánfeljegyzései között. A feljegyzésekből kiderül, hogy Albert Thomas, aki felelősségteljes pozíciójában eddig is számtalan életrevaló ötlettel segítette elő a munkanélküliség elleni nemzetközi küzdelem ügyét. Összel nagyszabású és precíz kidolgozott tervvel akart a világ elé lépni. A terv alapfogalata: nem szabad takarékoskodni! Maga a gondolat nem új. Ismert és kevésbé ismert közgazdászok évek óta hangsúlyozták már, hogy az indokolatlan, észszerűtlen és célszerűtlen takarékoskodási hullám is egyik fő előidéző oka a depresszióknak. Thomas terve azonban precízrozza azokat a módokat, amelyekkel rá lehetne szorítani az embereket, hogy költsek el jövedelmüket, vagy legalább is ne szállítsák le életmódjukat szükségtelenül, kizárólag a tömegpszichózisnak hódolva.

A terv első része ugynevezett nemzetközi pénzköltőnapok rendezésével foglalkozik. A pénzköltőnapokon a tömegpropaganda minden eszközzel Európá válammennyi országában arról világosítanak fel a tömegeket, hogy a változott időkben a takarékoskodás nem érné, hanem bűn. Bűn embertársaink ellen, akiket a munka lehetőségétől fosztunk meg azért, hogy nem fedezzük el a szükségleteinket olyan mértékben, amint azt anyagi körülményeink megengednék. A színház, a mozi, a sajtó és a rádió kizárólag ennek a propagandának a szolgálatában állna a pénz-

költőnapon. A terv további részei szerint minden országban az állam, illetve a kereskedelmi kormány rendezne propagandánapot és pedig külön-külön minden fontosabb iparág számára. Így lennének például butor napok, amikor a reklám ezer fegyverével értelnék meg az emberekkel, hogy aki teheti, ne lakjon tovább nagyapja szuete, régi butorai között, hanem vásároljon új butort. Erre a mintára lennének azutállami könyvnapok, rádiónapok, autonapok, higiéniai napok, építőnapok, ruházókőnapok stb.

A Thomas-terv azonban ennél tovább is megy. Abból a felismerésből kiindulva, hogy anyagi előnyök nyújtása nélkül a legindulatosabb propaganda, a legmeggyőzőbb reklám sem tudja kiköszkenteni a tömegeket a „lépítési“ lethargiából, az egyes pénzköltőnapok igazolt vásárlásairól szóló hitelesített számlákat az állami adóhivatalok is elfogadnák adótörlesztés fejében olyan módon, hogy a vásárlásra fordított összegek bizonyos százalékát adóba tudnák be.

Fz természetesen áldozatokat jelentene az államgazdálkodás részéről, a jelek azonban arra mutatnak, hogy az államnak ez az ujszerű bekapcsolódása a magángazdaság forgalmába sokszorosan megtérülne a kereseti és forgalmi adójövedelem megnövekedése folytán, nem is szólva arról hogy a munkanélküliség enyhülése a különböző közvetlen és közvetett költségvetési inségkiadásokat is redukálna.

Az érdekes Thomas-terv hír szerint röpirat alakjában is megjelenik a közeljövőben és közvetlen ezután a Népszövegség gazdasági szaktanácsai elé kerül.

Az alapfogalata, amely abból indul ki, hogy minden krízis ellenére sem kellene ekkora inségnek lenni, ha legalább azok költenének, akik tehetik, valóban egészséges, hiszen mindenki a saját kis környezetben is ezerszer láthatja naponta, hogy „rosszak a viszonyok“ felkiáltással azok szorítják a legszűkebb keretek közé kiadásaikat, akiknek erre volt aképpen szemmel látható szükségük sem lenne. Kérdés azonban, hogy meg lehet-e szüntetni a propaganda dobszóval ezt a beidegződött lépitési tendenciát, amely végeredményben a jövőtől való félelem és a bizonytalanság érzésének következménye.

Egy zsidó olvasókönyv

Uj Zsidó kiadó, Schocken, Berlin jelentette meg ezt az olvasókönyvet. Sok, kis-kis-csok címe van, akárcsak egy bulvard lap szenzációs cikkének: Ein jüdisches Lesebuch, — az egyik. Sendung und Schicksal, — a második. De még egy harmadik címe is akad: Aus den Schrifttum des nachbiblischen Judentums. És egyszeriben két szerkesztője: Nahum Norber Glatzer és Ludwig Strauss. A fedőlap címmel és nevekkel van hát tele és az olvasó kissé idegenkedve kezd ilyen előmenyek után lapozgatni a könyvben. De rövidesen megbékél, sőt összebarátkozik vele. Jó könyv, kedves könyv ez, tanulságokat, ismereteket hoz és tetejében gyönyörködtet is.

Az első könyv egyébként az uj zsidó kiadónak. Programszerű kiadvány tehát. Salman Schocken egy nagy német áruház-konzern tulajdonosa — ha jól tudom — magánéletében. Zsidó közeletében pedig a nőke egy azóta megszünt bizottságnak, mely zsidó kulturmunkát szándékozott Németországban végezni. A bizottság célkitűzése főképpen zsidó olvasókönyvek kiadására irányult. Schocken magára maradvá, egyedül is tovább haladt a megkezdett uton. Így született meg ez a könyv, az elsője a tervbevetett sorozatnak. Nem is-kolásgyerekek kezébe szánta, hanem nekünk, öreg nebulóknak, akik kinőve az iskolapadokból még tanulni vágyunk. Első utmutatás akar lenni, izelítő. Hogy kedvet kapjunk a továbbhaladásra, a közelebbi megismerkedésre a zsidó irodalommal. A szerkesztők a százötvennél több szemelvény fordítására szorítottak és — dicseretükre legyen mondva — nem sokat látatlanok. Még az előszavukat is a könyv végére tették. Valahogy megérezték, hogy utólagos kíséretük, mely rendszer próbál belemagyarázni a szemelvényekbe, az a pár — nem tudok rá más szót — peszli, amivel összefüggést akar nek megkonstruálni közöttük — hemszakkorrumpált héber szóval a talmudisták terminus technikusára erre — nem mindenké fog érdekelni. Tanulságos azonban a Quellen és a Kurzer Nahweis fejezet, amiket szintén a könyv végére biggyesztettek. Ez az utmutató, amelynek alapján az olvasókönyvtől eljutunk az irodalomhoz.

A könyv csupa fordítást tartalmaz. A Moses Mendelssohn írásából kiemelt részlet is a bibliá héber nyelvű biurjából lett nemetre átültetve. A könyv gerincét talnudi és midrási szemelvények teszik. Sok részletet tartalmaz Maimonides műveiből. De egyáltalában mindenéve elnyulik a szerkesztők keze és Philotól, az alexandriai allegorikus bibliamagyarázóktól kezdve (a Krisztus idejében élt) a chaszidikus népköltészetig mindenünnen kiböngésztek egy-egy jellemző, a mai zsidó ember érdeklődését felkeltő részletet. Megszólal a könyvben Juda Halévi, meg-szóval Bachja, a Chovoth halvavoth mind-máig ismeretlen életsorsu szerzője, részleteket kapunk az apokrifákból, Josephusból, a Sivché ha-Ariból, Isak Luria legendás életleírásából. Abrabanelnek a prófétákhoz írt kommentárjából épp úgy mint Josef Karo kódexéből, a chaszid rab bék bölcs szentenciáiból, vagy a „Dubner maggid“ szellemes paraboláiból. Megismerjük a középkori hitviták lefolyását Ibn Verga Sevet Jehuda c. könyvéből és a jemeniták palesztinai bevándorlásának mi időnkbeli hazatérésének krónikáját egy egészen újkeletű, 1927-ből származó leírásból, amely mégis úgy cseng, mint egy régi eposz töredéke.

A nagy babilóniai amorának, Rav-nak Alénu imájával, a messiási idők prófétái erejű jellemzésével fejeződik be a könyv, mely jelentős nyeresége a német nyelvű zsidó irodalomnak.

Éles támadás kongresszusára

Jorg indigreselle

Bra felt má

Bucuresti-Bukares Uj Kelet tudósítója részül heves küzde és tanítói kar, valar zott az ugynevezett megtartásáért. Az ország össze kormányellenes mat tek, tiltakozásképpen részül elmaradt professzor, aki miniszter minden n tette kollegái előtt, lyezni a kongresszu attól való félelmébe giai kar részéről é fogják részesíteni. egyenes kívánságára ték a kongresszus n ga hogy a várható rülje, a kongresszu külön-külön levelet i hogy legyenek tek nehéz helyzetére és sékeljék.

Fran

A levél, amelyet nap reggeli számba titikai körökben nag és az ellenzék sajtó heves támadást Jor egyes kitételei miatt a kuponok esedékes fizetések elmaradás

Az ellenzék sajtó legutóbb sűrűn francia-ellenes megnyilvánulások

amely mintegy Fran áthárítani a tanári sának felelősséget.

Mint rendszeren, J gott. Mert mig

levele országszerte botránkozást is k októató kongresszus mányellenes veh mérsé

A kongresszus tagj ellenére a legéleseb zték a kormány szatástgyi miniszter

Az Athenum na felt meg az októató gének tagjaival. A előtt Hurmuzescu I tanár nyitotta meg szerint a tanítók és ének pohara csor megfelelő erővel kel ten tagjának az iga Toni kamarai alelnökének elnöke, min tését követeli, akik osabb intézményeit, azoknak munkásait mens hangu fels mányt támadja és dulasokra hívja fel kart.

A du

Fortu professor mináns vádbeszédet Minden baj forrását főleg a közoktatású totta be, aki a Feké e panaszkodókat. N tanítósság és tanárs

Fortu professor mináns vádbeszédet Minden baj forrását főleg a közoktatású totta be, aki a Feké e panaszkodókat. N tanítósság és tanárs

Fortu professor mináns vádbeszédet Minden baj forrását főleg a közoktatású totta be, aki a Feké e panaszkodókat. N tanítósság és tanárs

Éles támadások hangzottak el az oktatók országos kongresszusán a kormány ellen

Jorga bűnügyi eljárást indít az oktatók kongresszusának szónokai ellen

Bradisteanu kultuszminiszteri vezérigazgatót felfüggesztik állásából a kongresszuson a kormány ellen intézett éles támadása miatt

Bucuresti-Bukarest, május 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Heteken keresztül heves küzdelem folyt a tanári és tanítói kar, valamint a kormány között az ugynevezett oktató kongresszus megtartásáért. Az oktató kongresszusra az ország összes pedagógiai erői, kormányellenes manifesztációra készültek, tiltakozásképpen a hónapokon keresztül elmaradt fizetésekért. Jorga professzor, aki mint közoktatásügyi miniszter minden népszerűségét elvesztette kollégái előtt, nem akarta engedélyezni a kongresszus megtartását éppen attól való félelmében, hogy a pedagógiai kar részéről éles támadásokban fogadják részesíteni. Végül Argetoianu egyenes kívánságára mégis engedélyezték a kongresszus megtartását, de Jorga, hogy a várható támadásokat elkerülje, a kongresszus minden tagjához külön-külön levelet írt arra kérve őket, hogy legyenek tekintettel a kormány nehéz helyzetére és támadásaitak mérsékeljék.

Franciaország az oka...

A levél, amelyet az Uj Kelet vasárnap reggeli számában közöltünk, politikai körökben nagy feltűnést keltett és az ellenzéki sajtó kórusban intézett heves támadást Jorga ellen, levelének egyes kitételei miatt. A levélben Jorga a kuponok esedékességével indokolta a fizetések elmaradását.

Az ellenzéki sajtó a kormányokat legutóbb sűrűn megnyilvánított francia-ellenes politikájáért egyik megnyilvánulásaként könyvelték a levelet.

Amely mintegy Franciaországra akarja áthárítani a tanári fizetések elmaradásának felelősségét.

Mint rendezen, Jorga újra mellőzött. Mert míg

levele országos zserje általános megbotrántozást is keltett, addig az oktató kongresszus tagjainak kormányellenes vehemenciáját sem mérsékelte.

A kongresszus tagjai Jorga levelének ellenére a legélesebb támadásokat intézték a kormány és főleg Jorga közoktatásügyi miniszter ellen.

„Csordultig telt a pohár...”

Az Atheneum nagyterme zsúfolásig telt meg az oktatók országos szövetségének tagjaival. A roskadozó karzatok előtt Hurmuzescu Dragomir egyetemi tanár nyitotta meg a kongresszust, aki szerint a tanítók és tanárok szenvedésének pohara csordultig telt meg és megfelelő erővel kell a szövetség minden tagjának az igazságot követelnie. Azon kamarai alelnök, a tanítók szövettségének elnöke, mindazoknak megbűnbetését követeli, akik az ország legfontosabb intézményeit, mint az iskolát és az iskolák munkásait tönkreteszik. Vehemens hangú felszólalásában a kormányt támadja és szolidáris megmozdulásokra hívja fel a tanítói és tanári kart.

A királyhoz kell fordulni

Fortu professor tartott ezután fulmináns vádbeszédet a kormány ellen. Minden baj forrásának a kormányt és főleg a közoktatásügyi minisztert állította be, aki a Fekete tengerbe küldte a panaszokozókat. Nincs már bizalma a tanítás és tanárság sorsának intézésében.

A királyhoz kell fordulni, az egyetlent tekintéllyel bíró fórumhoz és meg kell mondani öfelségének, hogy változtatni kell a helyzeten, ha nem akarják azt, hogy a nemzet napszámossai a szélsőséges áramlatok, a kommunizmus zsákmanyaivá legyenek.

ami a jövő generáció nevelése szempontjából is végzetes hatással lenne az országra.

Határozati javaslat

Több heveshangú beszéd után a kongresszus rendkívüli érélyes hangú határozati javaslatot fogadott el. Ebben a szövetség tiltakozik az ellen, hogy az oktatók minden panaszára tréfával és gunnyal válaszol a közoktatásügyi miniszter.

A szövetség tagjainak túlyomó része már félve nem kapott fizetést és ezért az oktatói testület nincs bizalommal a közoktatásügyi kormányzattal szemben.

A kongresszus tiltakozik a közoktatásügyi vezetésében megnyilvánult koncepció ellen és állást foglal a kormányak ama rendelkezésével szemben, mellyel a közoktatásügyet a prefektusok ellenőrzése alá rendelte. A további teendőkre vonatkozólag a szövetség elnökségének teljhatalmat adott a kongresszus

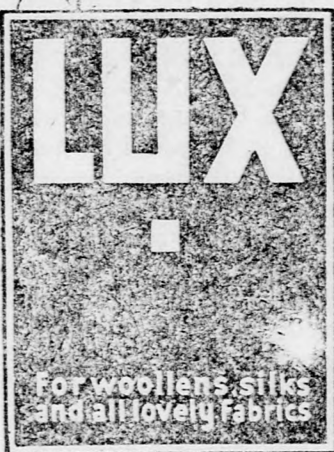
Jorga „bosszúja”

Az oktatói kongresszuson elhangzott szónoklatok és az érélyes határozati javaslat kínos meglepetés volt Jorga számára, aki leveleivel mindent elintéztnek remélt.

A miniszterelnök az államkassza javára lemondott májusi fizetéséről és ugyanakkor ezt az összeget messze túlhaladó bélyegköltségekkel expedálta levelezését.

És a finom gyapjuholmija?

Ezt a holmit a legkíméletesebben és a leggyorsabban saját maga moshatja ki a

LUX

A keze is puha és finom marad!

• SZAPPAN PEHELLEL

Langyos vizet használjon! Tartósa be a használati utasítást!

ről és ugyanakkor ezt az összeget messze túlhaladó bélyegköltségekkel expedálta levelezését.

Ennyi költség után nyilván konciliánsabb magatartást óhajtott a kongresszus tagjaitól. Az oktatók szokatlan vehemenciája annyira meglepte Jorgát hogy első percben

a legdiktatórikusabb román kormányok cselekedeteire emlékeztető „bosszúra” szánta rá magát.

Ezt a szándékát a közoktatásügyi minisztériumban megtartott értekezleten nyilvánította. Az értekezleten a miniszterium államtitkárai és osztályvezetői voltak jelen és azon az oktatók kongresszusával foglalkoztak. Az értekezlet elhatározta, hogy

Bradisteanu kultuszminisztériumi vezérigazgatót felfüggesztik állásából, mert a kongresszuson élesen támadta a kormányt.

Elhatározta az értekezlet, hogy Fortu professzor ellen az államrend elleni izgatás címén szintén fegyelmi eljárást indít és a kongresszus többi szónokai-val szemben is megindítja a vizsgálólatot.

Ez a meglepő határozat politikai körökben kínos feltűnést keltett és valószínűnek tartják, hogy Argetoianu ismét közbelép, hogy a tultermentu mos miniszterelnök újabb baklövést ne kövessen el. A lapok hangoztatják, hogy a kongresszuson nem hangzottak el élesebb kormányellenes támadások, mint egy ellenzéki népgyűlésen és így Jorga pregnánsan megsértene a szólásszabadság jogát, ha a kongresszuson elhangzottakért valakit is bántódás érne.

Megmérgezték Ghica herceget, Románia legkiválóbb pilótáját?

Autójában rejtélyes körülmények között holtan találták az alig 30 éves herceget. Bukarestben leirnatatlan izgalmat keltett a rejtélyes haláleset híre

Bucuresti-Bukarest, május 30. Ma reggel nagy feltűnést keltő tragikus bal eset történt a fővárosban. Ionel Ghica herceget, a világhírű román pilótát autójában eszméletlen állapotban találták. Azonnal beszállították a brancovenesti kórházba, ahol egy negyed óra múlva, 6 óra tizenöt perckor, anélkül, hogy öntudatra tért volna, meghalt.

Az orvosok azt hiszik, hogy mérgezés történt. A halál okát boncolás fogja megállapítani. A vizsgálat nagy apparátussal indult meg és megállapították hogy Ghica az éjszaka folyamán egy külvárosi lokálban volt fél 3-ig. Hogy hol töltötte az időt reggel 6 óráig, ami kor megtalálták, egyelőre még nem tudják.

Ghica tragikus halála rendkívül megdöbbenést keltett. Ma délelőtt sorra zárandokoltak el holttestéhez a repülőlk. A királyi udvar is élénken érdeklődött a történetekről. Ghica, aki nemrég tette meg a bukarest-saigoni utat csak harminc éves volt. Halála Románia egyik legelőkelőbb családját döntötte gyászba.

Ujabb puccs készül Ausztriában?

Az osztrák, német és magyar fasiszta mozgalom vezérei konferenciát tartottak Ausztriában?

Prága, május 30. A „Právo Lidu“, a csehszlovák szociáldemokraták központi orgánuma, „Ausztria újabb puccs előtt“ cím alatt szenzációs jelentést közöl az osztrák fasiszta pártok legujabb mozgalmáról. A lap szerint Ausztriában tanácskozások folytak Magyarország, Olaszország és Németország fasiszta pártjainak kiküldöttei között és ezeken a tanácskozásokon katonai plattformot állapítottak meg további akciók lebonyolítására. Ezzel összefüggésben áll dr. Steidle Heimwehr-parancsnok és dr. Ach osztrák közbintonsági miniszter legutóbbi konferenciája is.

Ezen a konferencián új katonai formákat állapítottak meg a különböző Heimwehr-szervezetek számára és dr. Steidle követelte, hogy a Heimwehr együttműködőhessék az állam közbiztonsági szerveivel. Dr. Steidle különösen zavargások esetén követeli, hogy a Heimwehrt bevonják az állambiztonsági szervek szolgálatába. Dr. Steidle a közbiztonsági miniszterrel folytatott tárgyalások után a Heimwehr gyűlésére ment, hogy ott jelentést tegyen tárgyalásai eredményéről.

Pabst őrnagy tevékenységéről, aki

ugyanacsak Bécsben időzik, a lapok közlik, hogy Pabst hat hétig Innsbruckban tartózkodott, majd Stájerországba utazott, ahol Rintelennek és Piriemerrel tanácskozott. Pabst ezután Stájerországból Olaszországba ment és ott tartott tanácskozást az olasz milícia vezéréivel. A németországi Hitler-mozgalom képviselőjeként Dumaulin tartózkodik Bécsben, aki a nemzeti szocialista rohamcsapatok hirszerző osztályának főnökeként szerepel és Münchenben a Barnaház parancsnoki tisztét tölti be.

ZSIDÓ VILÁG

Adenben még mindig feszült az atmoszféra. Röviden megírta az Uj Kelet, hogy Adenben az arabok egy fantasztikus legendának felülve, behatoltak a zsidó negyedbe és súlyosan inzultáltak a negyed lakosait. A legújabb londoni jelentések szerint hatvanöt zsidó sérült meg a támadásokban. Ezek közül egyesek életveszélyes sebekkel fekszenek az ádani kórházban és felépülésükhöz kevés remény van. A jelentés elmondja továbbá, hogy az első arab támadás után fegyverszüneti megállapodás jött létre a zsidók és az arabok között. Az arabok azonban megszegtek a megállapodást s a hatóságok beavatkozása ellenére is kiujultak a zavargások. Az újabb zendülések május 26-án délután kezdődtek és számos zsidó üzletet romboltak össze, a kereskedőkre pedig köveket és üvegeket zúdítottak. Az új szervezett rendőrség aztán déltájban megszüntette a zavargásokat és helyreállította a rendet. Ennek kapcsán hetven letartóztatás történt. Rendőr-patrulok és páncélaudatók cirkálnak az utcákon és megakadályoznak minden csoportosulást. A rendőrség ugyan urala a helyzetnek és megakadályoz minden összetűzést, a hangulat azonban még mindig igen feszült az arab és a zsidó lakosság között.

Enyhe ítéletek a kovói pogrom-perben. A tizenhét rendőrségi tisztviselő s a „Vas farkas” gárdistái büntetésében, akik 1929 novemberében pogromot rendeztek Slabodka, Kovno elővárosának zsidó lakói ellen, — tegnap hozott ítéletet a kovói törvényszék. A vádlottakat kilenc, hat, négy, háromhónapi fogságra ítélték súlyos testisértés bünténye címén. Öt vádlottat felmentettek. A legmagasabb ítéleteket a rendőrtisztviselők ellen hozták. A litvániai közvélemény enyhének tekinti az ítéleteket, de a vádlottak javára írják azt a körülményt, hogy „magasabb parancsok” engedelmessétek, amikor megtámadták a zsidókat. Mindaddig, amíg az igazságtétel nem nyeri el méltó büntetésüket, — írják a litván lapok — a slabodkai pogrom szégyenfolt marad a független Litvánia arcán. A pogrom igazi szervezőiről le kell tépni a maszkot. Az egész országban ugyanis köztudomású, hogy Woldemaras professzor, az egykori kátfaktor rendelte el a pogromot politikai érdekeivel, hogy ezáltal kompromittálja a belügyi és a rendőrségi minisztert, aki annakidején megdöntötte a Woldemaras-diktatúrát.

A németországi hitközségek szubvenzionálják a chaluc-szervezetet. Berlinből jelentik: Május 25-én nagyfontosságú értekezletet tartott a poroszországi zsidó hitközségek országos nagygyűlésének állan-
dó bizottsága. A hitközségek szövetségének május 22-én Frankfurtban megtartott szűkebb értekezlete által hozott rendelkezés alapján az állandó bizottság elhatározta többek között, hogy a hitközségek szövetsége költségvetésbe veszi fel a „Hechaluc” kiképző munkájának szubvenzionálását. Ezzel a határozattal a „Hechaluc” szervezet kiképző munkája ismét a zsidó hitközségek szövetségének egyik feladatává iktatódtott be a hitközségek költségvetésébe és programjába. Ezáltal pedig nyugvópontot jutott a németországi zsidó Néppárt és a liberális zsidók pártja közötti súlyos konfliktus a Hechaluc-szubvenzió kérdésében.

Jean Fischer-kolónia Palesztinában. Antwerpenből jelentik: Jean Fischer, a néhány évvel ezelőtt elhunyt belgiumicionista vezér hozzátartozói pénzalapot létesítettek arra, hogy a Jean Fischer nevet viselő „Kfar Jona” kolóniára zsidó kolonistákat telepítsenek le, azokat hosszulejtáru társulatokkal és felszereléssel támogatassák narancs-ültetvények kiépítésében.

Szokolow Filipovicz vendége. Washingtonból jelentik: Filipovicz, Lengyelország

washingtoni követe löncsöt rendezett Nahum Szokolow, a Cionista Világszervezet elnöke tiszteletére, aki mint ismeretes, Lengyelországban született. A löncsön a washingtoni diplomáciai kar és a politikai élet számos reprezentánsa vett részt.

A Coty-parfümöt kiközösítették Palesztinából. Tel-Avivból jelentik: A zsidó gyógyszerészek és drogértek elhatározták, hogy minden kapcsolatot megszakítsanak a francia antiszemita Cotyval és beszüntetik áruinak terjesztését, miután a

francia parfüm-herceg az utóbbi időben erős antiszemita kampányt indított meg Franciaországban és az egykori zsidó frontharcosokat „kommunista árulóknak” bélyegezte.

Repülőjártat Jeruzsálem és Kairó között. Jeruzsálemből jelentik: Az angol légügyi hivatal elhatározta, hogy Jeruzsálem és Kairó között kiépíti a repülőjáratot. A két főváros közötti utat három és félóra alatt fogják megenni. A jeruzsálemi repülő-állomást Ramleh mellett állítják fel.

KÖZGAZDASÁG

Külföldi csoportoktól kapott kölcsönajánlatokat a kormány az exportprémiumok kérdésében

Koncessziójuk a kenyérbélyeg

Bucuresti-Bukarest, május 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ismeretes, hogy a kormány a gabona exportőröknek a buza és lisztprémiumok miatt még 260 millió lejrel tartozik. Az érdekeltek már többször interviáltak a Nemzeti Banknál, hogy a kenyérbélyegek terhére folyósítson olyan kölcsönt, mely az exportőrök követelését fedezné. A Nemzeti Bank azonban nem ad pénzt, a földművelésügyi és pénzügyminisztereket viszont naponta keresik fel az exportőrök küldöttségei. A miniszterek alaphiányában nem fizegethetik ki az összeget és a földművelésügyi miniszter arra vár, hogy a kenyérbélyegekből folyjon be az összeg.

Most a kormány két ajánlatot kapott a prémiumok kifizetésének rendszerére. Az egyik ajánlatot külföldi tőkés csoport tette és eszerint az érdekeltség hajlandó volna a 260 millió lej kölesönözni, melynek fedezetül a kenyérbélyeg koncesszióját kéri. A másik ajánlat egy német bankcsoport részéről jön, mely hajlandó az összeget folyósítani, ha a kormány német ipari termékek számára behozatali engedélyeket tesz.

Argetoianu és Ionescu Sisesti most

folytatják tárgyalásaikat a csoportokkal. Argetoianu már kijelentette, hogy az ipari cikkekre vonatkozólag nem tárgyalhat, mert a román ipar jelenlegi helyzetében nem lehet szó arról, hogy külföldi ipari cikkek számára kedvezményeket biztosítsanak. Argetoianu azonban hajlandó tárgyalásokba bocsátkozni a kenyérbélyeg koncessziójának kérdésében.

Az osztrák kormány még mindig kölcsönt remél, ezért vár a tranzfermoratóriummal. Genfből jelentik: A lapok szerint az osztrák kormány még mindig nem adta fel a reményt, hogy Franciaország és Anglia esetleg kölcsönhöz juttatja. Ezért várnak még néhány napig a tranzfermoratóriumra vonatkozó deklaráció nyilvánossággra-hozatalával.

Amerika a moratórium alá eső fizetések kamatainak felemelését kívánja. Londonból jelentik: Párizsban úgy tudják, hogy W. Edge párizsi amerikai nagykövet rövidesen visszautazik Amerikába. A nagykövet tárgyal Tardieuval — hír szerint — arról, hogy az amerikai javaslatnak megfelelően a moratórium alá eső fizetések kamatait emeljék fel.

Szilágysági autobusz-menetre

Ervényes 1932 május 22-től.

Zálu—Simleul-Silvaniei—Carei—Satu-Mare:

INDUL				ÉRKEZIK			
I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
5-—	11-15	13-—	18-30	8-—	9-20	13-30	20-45
5-40	11-55	13-40	19-10	7-20	8-40	12-50	20-05
6-—	12-15	14-—	19-30	7-—	8-20	12-30	19-45
7-30	—	15-—	—	5-30	—	—	18-15
8-30	—	16-30	—	4-30	—	—	17-15
9-45	—	—	V	—	—	—	16-—

Zilahon vonatcsatlakozás Zsibó—Nagybánya felé 8.40 órákor

Autobusz Szilagy-Cseh felé 13.30 órákor

Ciucea—Simleul-Silvaniei:

INDUL				ÉRKEZIK			
I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
—	10-55*	18-*	—	7-—	15-30	—	—
7-*	12-10	19-15	—	6-—	14-10	20-20	—
7-15	12-20	19-30	—	5-45	13-50	20-—	—
7-40	12-40	20-—	V	5-30	13-30	19-45	—

Cucsán vonat csatlakozás Kolozsvár—Bukarest felé 7.46 órákor személy, 9.07 rapid, 10.53 gyors, 16.38 személy, 18.01 gyors, Nagyvárad felé 8.12 gyors, 10.58 gyors, 16.02 személy.

Soc. Mera & Comp.

EGYESÜLETI ÉLENI A Hasomér Hacair művészeti társasága

A Hasomér Hacair művészeti társasága nap este zajlott le, egészen rendkívüli érdeklődéssel, a közönség, mely a gyermekkorban lévő fiatal zsidó chalucok előadására nem túlságosan fokozott igénytel ment el, olyan művészetet kapott, amelyben hivatásos művészek előadásain sem nagyon volt része. Egészen újszerű, a kollektív kifejezési módra törekvő kísérletet mutatott be a Hasomér Hacair lelkes gárdája, kitűnő rendezőnek, Pap Vera tánc-tanárnőnek, Forgács Sándor színművészek és Rössler karmesternek vezetésével. Az egész estét betöltő műsorban egyetlen úgynevezett egyenlő szám nem volt, amelyek műkedvelői szárok gicces alakításaiban szokták unalmasnak tenni a megszokott műkedvelői előadásokat. Itt mindent a tömeg fejeztek ki: az ének, a szavalókör, a ballet, a tánc, a megművészt legfinomabb és legmélyebb eszközeivel. A párlanetek korális aláfestése, az énekkel kombinált ballet és az előadott számoknak kollektív hatású törekvő eszmei tartalma: mindez egészen újszerű volt és a közönség meglepetten, lelkes ünneplésben részesítette az estély szereplőit és rendezőt. A sok szép közül nehéz kiemelni a legjobbat. Elsőnek mégis a Pap Vera által betanított héber szobrász-táncot kell említenünk. A rendkívül érdekes kompozíció és a balletben gyakorlatlan szereplők precíz betanítása a legjobb teljesítmény volt Pap Vera részéről, akit a közönség lelkes ünneplésben részesített és tetszésének a szám megújításával adott kifejezést. A szavalókör, különösen az Izrael c. vers tökéletes, művészi magaslakatok mozgó interpretálásában nyújtott élményszerű. A vers költői szépségét igazi kongenialitással fejezte ki a kör, melynek betanításáért Forgács Sándort érheti a közönség őszinte elismerése. A héber nyelvű számok, a kitűnően funkcionáló énekar (Rössler énektanár munkája) és a Mandula Elvira által előadott zongorakíséret keretében ki a nagyon érdekes műsori, mely sokáig marad meg a közönség emlékeztetőben. Kár, hogy az előadás kezdete előtt megindult hatalmas zápor megátalolta a közönség egyrészt, hogy az előadáson megjelenjen. Eppen ezért ajánlatos volna, ha a minden pontban művészi műsori rövidesen megismételné a Hasomér Hacair. (—lay.)

A nagyváradi zsidó árvagondozó és iparostanon-onthon tisztújító közgyűlése. Csütörtök délután tartotta élénk érdeklődés mellett a nagyváradi zsidó árvagondozó és iparostanon-onthon tisztújító közgyűlést a Kereskedelmi Csarnokban. Dr. Markovits Pálné elnöknő német nyelven nyitotta meg a közgyűlést, üdvözölte a szép számban megjelenteket, majd felkérte Borgia József igazgatót, hogy tartassa meg referatúráját. Borgia József számszerű adatokkal alátámasztva illusztrálta azt a magas szomszolgát, amelyet az árvagondozó a változott rendkívüli súlyos viszonyok között végzett. Landau Adolf a zárószómadást terjesztette elő, majd Bleier Adolf a felügyelőbizottság jelentését olvasta fel. Freund Herman, az iparostanon-onthon elnöke az iparostanon-onthon működéséről terjesztette elő jelentését. Schwartz Miksa a Fundation képviselőjében köszönetet mond a nagyváradi csoport példát követő működéséért. Dr. Váradi Ödön, a közönség köréből meleg köszönetet mond annak az agilis vezetőségnek, amely ilyen sűrű viszonyok között is tud gondoskodni az árvák és nélkülözökről. Ezután megválasztották az új elnökséget.

Cionista dienszt A Zs. N. Sz. helyi csoportja június 1-én, szerdán este 9 órákor tartja meg heti diensztjét a City klubteremben. Előadást tart: dr. Weisz Jenő.

Magyar Színház

Rendes helyárák

Kedden május 31, szerdán június 1. este háromnegyed tizkor a legkitűnőbb budapesti operette együttes vendégjátéka;

Vaaly Iona, Kun Magda, Sziklay József, Nádor Jenő, Andor Zsigmond karnagy felléptével:

Völegényem a gazember!

Örültség

Néhán

Argetoianu pénzű beszédével kapcsolatosági élet homlok teozaurálásának ké örültségnek tarja e összehérhetetlennek. az állítását megcá gunk épp az ellen A gazdasági élet ol amelynek a megérté tekintést és mélyse Ez a beszéd is igaz és gazdasági élet f ször hiányzik és hiba és olyan inté az ellenkező hatást cáfolnak.

A tőkének két fo keresi a biztonságot között fordított vis nagyobb a biztonsá szonnal elszájk me meg a kellő bizton haszonnal igyekszik gket rekompenzáln nines meg, akkor tőke át alakul egys lemond a haszonró maradhasson. Bel zaurálása.

Ha a mai gazda juk, könnyen észre helyzet sem a tőke rentabilitásának ne tonsága függ egyr viszonyoktól, másr zettől. Normális p nyok megadják a l helyezett tőke beha dasági helyzet csak biztonságának, ami vagy felfelé halad kor az investált nines kitéve annak szít az értékébő kenne.

A tőke haszna s vagy emelkedő á sítva. Ma nemcsak nál egész világon az ár lódnak. Ez olyan n szörösen lefedezett ségessé váltak. állg található ga szonnal dolgozna. A biztonságát és ren hát természetszerű visszavonul. Semmi tás ezt a folyamat tudja, mert ez a szerű és törvénysz történet ez Ameriká metországban.

Nálunk a helyze és súlyosabb. Mer mellett a politikai hiányzanak. Ami v lenző tünete a na ott tulajdonképpen lenne. A legnagyobb amikor legmagasab román bankgyjfor körül forgott, m 23—26 milliárd kö vesszük, hogy az százalékkal estek, kedett bankjegyme ben kellene hogy galmat. Mert ma majdnem még egy mint azelőtt volt. ditottja van meg, az oka.

Ma minden műve lett történik. Atut áruhitel megzsüt zonyos mennyiség tartson otthon, ho rezhesse. Ez nem szenlé. A pénzne gyors forgása kelt nines pénz forgal sohasem volt ann mint amennyi ma olyan háztartás, v hónapon át pénzt kezel, hanem min tézett el és csak sége pénzre. Ma pénzre van szüksé gyorsan forog. Na hat összeszedni, A kis mértékben jár

Festet

ETI ÉLET
Hacair
stélye

művészete vasár
észen rendkívül er
A közönség, mely a
évő fiatal zsidó
nem tulságosan fel
el, olyan művésze
nivatásos művészek
n volt része. Ege
ív kifejezési módra
atott be a Hosomér
kiütő rendezői
és Rössler karmes
és Rössler karmes
egész estét betöltő
gynevezett egyém
ek műkedvelő szá
ban szokták unat
ott műkedvelői elő
a tömeg fejezett ki
órus, a ballet, a tö
abb és legmélyebb
eneket korális alá
kombinált ballet és
kollektív hatásra
na: mindez egészen
ség meglepetten,
szesitette az estély
A sok szép közü
bbat. Elsőnek meg
stanított héber sza
itenünk. A rendki
és a balletben gya
eciz betanítása a
volt Pap Vera rég
g felkes ünneplés
ésének a szám meg
zést. A szavalók
rael c. vers töké
tokon mozgó inter
elményszerűt. A
gazi kongeniálítás
melynek betanítá
érheti a közönség
héber nyelvű szá
kcionáló énekkar
ankája) és a Man
ott zongorakíséret
on érdekes műsort,
g a közönség emlé
az előadás kezdete
as zápor meggátol
st, hogy az előadá
on ezért ajánlatos
ontjában művészi
gismételné a Haso
(—lay.)

árvagondozó és ipa
tújító közgyűlése.
otta élénk érdeklő
adi zsidó árvagond
hon tisztújító köz
ni Csarnokban. Dr.
knő német nyelven
ülést. Üdvözölte a
nteket, majd felkér
zzatát, hogy tartsa
ida József számsze
ztva illusztrálta azt
melyet az árvagon
külső súlyos viszo
andau Adolf a zár
elő, majd Bleier
tság jelentését ol
rman, az iparosta
z iparostanone-ot
esztette elő jelenté
Fundation képvise
d a nagyváradi cso
ködéséért. Dr. Vá
köréből meleg kö
az agilis vezetőség
viszonyok között
árvák és nélkülö
asztották az új el
s. N. Sz. helyieso
rdán este 9 óraok
jét a City különte
dr. Weisz Jenő.

izkor a leg
ő, Andor
ber!

Örültség-e a pénz teaurálása?

Néhány megjegyzés Argetoianu rádióbeszédéhez

Argetoianu pénzügyminiszter ur rádióbeszédével kapcsolatban ismét a gazdasági élet homlokterébe került a pénz teaurálásának kérdése. A miniszter örültségnek tarja ezt és a józan ésszel összeférhetetlennek. Bátorak leszünk ezt az állítást megcáfolni és igyekeznj főmünk épp az ellenkezőjét bebizonyítani. A gazdasági élet olyan bonyolult valami, amelynek a megértése roppant széles áttekintést és mélyseges elemzést kíván. Ez a beszéd is igazolja, hogy a politikai és gazdasági élet faktoraiból ez legtöbbször hiányzik és azért történik annyi hiba és olyan intézkedések, amelyek épp az ellenkező hatást váltják ki, mint amit célulnak.

A tőkének két fő tulajdonsága van: keresi a biztonságot és a hasznót. E kettő között fordított viszony áll fenn. Minél nagyobb a biztonság, annál kevesebb haszonnal elégszik meg. Viszont ha nincs meg a kellő biztonság, akkor minél több haszonnal igyekeznek az esetleges veszteségeket rekompenzálni. Ha e két feltétel nincs meg, akkor nincs tőke, vagyis a tőke átalakul egyszerű értéké. A tőke lemond a haszonról, hogy biztonságban maradhasson. Bekövetkezik a tőke teaurálása.

Ha a mai gazdasági helyzetet boncoljuk, könnyen észrevesszük, hogy a mai helyzet sem a tőke biztonságának, sem rentabilitásának nem kedvez. A tőke biztonságára függ egyrészt a politikai és jogi viszonyoktól, másrészt a gazdasági helyzettől. Normális politikai és jogi viszonyok megadják a lehetőséget, hogy a kihelyezett tőke behajtható legyen. A gazdasági helyzet csak akkor kedvez a tőke biztonságának, amikor az árak állandók, vagy felfelé haladnak. Tudniillik ilyenkor az investált vagy kihelyezett tőke nem kitéve annak, hogy az objektum veszt az értékéből és a garancia csökkenne.

A tőke haszna szintén csak stabilizált vagy emelkedő árak mellett van biztosítva. Ma nemcsak nálunk, hanem szerte az egész világon az árak állandóan lemorzsolódnak. Ez olyan nagyofku, hogy a többszörösen lefedezett kihelyezések is kétségessé váltak. Ugyanezen ok folytán alig található gazdasági ág, amely haszonnal dolgozna. A tőke tehát elvesztette biztonságát és rentabilitását. A tőke tehát természetszerűleg takarodót fúj és visszavonul. Semmiféle fenyegetés, csábítás ezt a folyamatot megállítani nem tudja, mert ez a válságnak természet-szerű és törvényszerű velejárója. Így történt ez Amerikában épp úgy, mint Németországban.

hez, mert azt a pár milliárdot egyáltalán nem érezné meg a gazdasági élet. Nálunk a tőke visszavonulása a piacról sokkal hosszantartóbb lesz, mint másutt. Tudniillik a tőke mindig számít a gazdasági helyzetadta veszteségekkel. Ezeket könnyen ki is heveri és — megvisszafizetődik. De semmiképpen nem számít olyan veszteségekkel, amiket a politikai vagy a jogi élet szeszélyei okozhatnak neki. Itt pedig az történt. A kihelyezett tőke ott sem hajtható be, ahol könnyűszerrel fizetni tudnának. A törvényhozás ezáltal megsemmisített egy óriási tőkét, egy másikat meg mesterségesen immobilizált. A tőke pedig természetétől fogva óvatoss és bizalmatlan lévén, még a hibák jóvátétele után is sokáig fog duzzogni ezek

Vasárnap pusztító erejű vihar száguldott végig Budapest és a Dunántul felett

Budapesten 200 lakást árasztott el az esővíz. Kaposváron a villám kétszer csapott be egy zsufolt kávéházba. Szegszárdon jégvihar volt. Nagy a kár vetésekben

Budapest, május 30. Nagy vihar kíséretében fellépett felhőszakadás Buda pesten mántegy kétszáz lakást elárasztott vízzel. A tüzoltókat 150 házba kérték vizizivattyukkal, hogy a lakásokba tódult vizet eltávolíthassák. Pestszent-erzsébeten az uttest elárasztása miatt órákra a villamosközlekedés is megállt. Kaposvárott a zsufolt Turul kávé-

miatt. A tőkések tehát, akik ebben a katalizmában ki tudtak menteni egy kis pénzt, hét lakat alatt tartják otthon, mert nincs mit csináljanak vele. Megbízható adós máma nincs, mert senki sem tudhatja a másiktól, hogy nem esik-e konverzió vagy más jól védett pozícióba. A föld- és ingatlanforgalom teljesen megbénult, mert a vevő elég készpénzhez nem tud jutni, viszont hitelt nem kap, eladó pedig nehezen akad, mert ha adósságot nem kell fizetni, nem kénytelen eladni. A készpénztulajdonos tehát csupán használati tárgyakat, árut vehetne a pénzért, ami fellendítene a piacot. Igen ám, de az ilyen megmentett tőkék nem használati tárgyak vételére vannak félretéve, hanem rendszeren egy nagyobb befektetés, vagy öregkori biztosítás céljára. Ezeket tehát alig lehet áruvásárlásra csábítani. A pénz teaurálásának amelle, hogy természetes és törvényszerű, van egy kétségtelen üdvös hatása is: mentesíti a

piacot egy bizonyos mennyiségű kamattól. Tudniillik ma majd minden vállalkozás veszteséggel dolgozik. De az emberek mindig tele vannak illuziókkal. Ma is akadnának sokan, akik kamatra kölcsön vennének pénzt abban a hiszemben, hogy keresni fognak vele. Ez azonban teljes biztonsággal nem következnek be (nagy általánosságban) és tönkremennének. A teaurálás sok ilyen könnyelműséget meg akadályoz és ezzel is hozzájárul a válságból való kiszabaduláshoz. Tegyük fel pld., hogy Romániában 5 milliárd van a ládafiókban, ennek évi kamata 700 millió lej. Kibirja ezt a mai ipari, kereskedelmi forgalom, vagy akár a mezőgazdaság? A válság bizonyára mélyülne, ha ez is forgalomba kerülne és kamatot kérne. A politikusok sokkal jobban tennék, ha a gazdasági életnek megadnák a szabadságot. Ezt a bonyolult mechanizmust nehez megérteni. És amit nem értünk, ahhoz jobb ha nem nyulunk. K. H.

Az új japán kormány már az első minisztertanácsban a mandzsuri hadműveletek erélyes folytatását határozta el

Ujabb tízezer főnyi katonaságot indítottak utba Mandzsuriába. Moszkvában aggodalommal kísérik a mandzsuri eseményeket

Szovjetország egyetlen talpalattnyi orosz területet nem hajlandó feladni

London, máj. 30. Tókiói jelentés szerint Saito-kormány első minisztertanácsán a mandzsuri hadműveletek erélyes folytatását határozta el s e célra ujabb 10 ezer főnyi katonaságot indítottak utba Mandzsuri északi részébe. Nincs kizárva, hogy e csapatshálmányt még ujabb csapatok Mandzsuriába küldése követi.

Moszkvában növekvő aggodalommal figyelik a mandzsuri japán terjeszkedést. Számítanak arra, hogy az Egyesült Államok diplomáciai és gazdasági nyomással gátat fog vetni Japán továbbterjeszkedésének. Megnyugtatónak tartják ebből a szempontból az amerikai flotta meghagyását a Csendes óceánon. Ezzel kapcsolatban a Vossische Zeitung jelenti Moszkvából, hogy az orosz fővárosban készen állanak arra, hogy szükség esetén az ujjonnan létesített gyártelepeket hadianyaggyártó üzemekké alakítsák át.

Oroszország a megfelelő katonai intézkedéseket Távolkeleten megtette

s az oroszok nem félnek attól, hogy japántámadás a szélsőkeleti orosz határok ellen különösebb meglepetést hozzon.

Moszkvában hangoztatják, hogy a szovjet nem kíván idegen területeket, de viszont nem hajlandó feladni egy

házba kétszer csapott be a villám. A vendégek pánikszerűen tolongtak ki az esőbe s közben többeket letapostak. A villámokapás három kávéházi vendégek okozott súlyos égési sebeket. A viharos erejű szél és felhőszakadás a városban és környékén nagy károkat okozott. A parkban derékbetört fák mutatják a szélrohámok erejét. Szeg-

szárdon a felhőszakadást jégvihar előzte meg. A dombokról alázuululó víztömegek megduzzasztották a városon átfolyó patakat s ennek kiáradó vize a főúccát s több mellékúccát csaknem 90 cm. magasságu áradattal árasztotta el. A környéken jelentős a kár a szőlőben és veteményesekben.

Amerika erélyes jegyzékben tiltakozik a leszerelési konferencia elnapolása ellen

Joguk van-e a legyőzött államoknak teljes egyenlőségre a leszerelésben?

Genf, május 30. Az amerikai leszerelési delegáció szombaton jegyzéket adott át a leszerelési konferencia elnökének, Hendersonnak, amelyben tiltakozik a leszerelési konferencia tervbe vett elnapolása ellen. Az utóbbi napokban Genfben megint olyan hírek terjedtek el, hogy a konferenciát a franciák kérésére bizonytalan időre félbeszakítják s ezek a híresztelések indították az amerikai delegációt arra, hogy felkérje Hendersont a tanácskozások folytatóságának biztosítására. Az amerikai jegyzék arra is figyelmezteti Hendersont, hogy az illetékes technikai bizottságok még mindig nem kezdték meg az amerikai javaslatok tárgyalását, amelyeknek célja az egyes szárazföldi hadseregek effektív létszámának pontos megállapítása lenne. Az ameri-

sok kelet felől jövő támadásaival igyekeznének lehetetlenné tenni az esetleges támadó japánok helyzetét, de e kombinációnak kevés valószínűsége van.

kaikak lépését több más delegáció is támogatja. A franciákkal szemben álló államcsoport delegátusai azt hangoztatják, hogy a konferencia nem fejezheti be addig tanácskozásait, amíg nem tisztázták a két alapvető kérdést: kvalitatív vagy kvantitatív módszerekkel történjék-e a leszerelés és joguk van-e a legyőzött államoknak teljes egyenlőségre a leszerelés terén.

Iskolások!

Minden Lepage vevő, aki átmegy a vizsgán, ingyen kap jutalmul egy csinos noteszt. Az iskolaév végén lejár betétkönyvecskéket most átcsere! Lepage! Ingyen ifjúsági jegyzéket kérjen Lepage-tól, Cluj.

Festetni, tisztíttatni, olcsón és jól csakis az UNIO-nál, Cluj!

UJ KELET Legújabb hírek

Taxa postală
platite în numerar
No. 224.716—929.

da Baron L. Pop (v. Telefon: 9-77. Elővonta 110, negyedd 600, egészévre 120 havonta 1, negyedd egészévre 10 dollár értékű valuta. Hird. szerint. Az „UJ KELET” bányászati zsidóság. Cikkeink utánnyom. rás megjelölésével.

Vihar előtti szélcsend a politikában

A Jorga-kormány csak addig marad a helyén, míg sikerül megtalálni az utódot

A külföldi hatalmak konverzió elleni demarsa végleg megrendítette a kormány helyzetét. A nemzeti parasztpárt vezérei szakadatlanul tanácskoznak Maniu találkozása Grigore Filipescuval

A döntő minisztertanács lesz a király elnöksége alatt a királyi palotában

Bucuresti-Bukarest, május 30. (Az Uj Kelet tud.) Hétfőn az egész országban elterjedt a híre annak, hogy a Jorga-kormány beadta lemondását. Ha a hír ebben a formájában nem is fedti a valóságot, annyi biztos, hogy a Jorga-kormány helyzete péntek óta megrendült s az ugynevezett új ritmus likvidálása már csak rövid idő kérdése. Mióta a konverzió ellen tiltakozó francia demarshoz a stabilizációs szerződés aláírásában résztvevő többi államok is csatlakoztak és közös jegyzékben fejezték ki rosszaságukat a Jorga-kormány egyes ténykedéseitől különösképpen pedig a konverzió fölött, mindenki előtt világos lett, hogy a kormány már csak addig marad hatalmon, míg a király meg tudja oldani az utódlási kérdést.

Vihar előtti szélcsend

Szombaton, amikor Argetoianu kihallgatáson jelent meg az uralkodó előtt, Bukarestben azt hitték, hogy ez a kihallgatás egyszerűen a pénzügyminiszter becsulátogatása is lesz. A vasárnapi nap mégis relatív nyugalomban telt el az országban, mentes volt az utóbbi vasárnapokon annyira megszokott túlhangozott politikai manifesztációktól, ez a nyugalom azonban magánviselte a vihar előtti szélcsend bélyegét.

A kormánybuktató kampányban résztvevő politikai pártok vezérei mesterségesen lefojtották az indulataikat és a várakozás álláspontjára helyezkedve, nyilvános demonstrációk helyett egymással folytattak tanácskozásokat.

Maniu, Vaida és Grigore Filipescu tanácskozásai

Szokatlanul élénk mozgolódás volt észlelhető a nemzeti parasztpárt vezetőinek körében. Vasárnap reggel kilenc órakor Bukarestből Kolozsvárra érkezett Mihai Popovici Lugosanu kíséretében, akik az állomásról egyenesen Vaida Sándor lakására hajtottak. Dél előtt tíz órakor Maniu is megjelent Vaida Sándor lakásán s az ott összegyűlt pártvezérek egész a délutáni órákig húzódo tanácskozásokat folytattak. Délután öt órakor Grigore Filipescu, a konzervatív párt elnöke, aki vezérkarával népgyűlést tartott Kolozsváron, meglátogatta Maniu Gyulát, akivel mintegy két órán keresztül tartó, beható tanácskozásokat folytatott. A nemzeti parasztpárt vezérei ezután kiutaztak Vaida birtokára, ahol tovább folytatták tanácskozásait.

Argetoianu nyilvánosságra akarja hozni a Rist-jelentést

Ugyanezokor Bukarestben is nagy volt a sűrűség-forgás. Argetoianu ragaszkodott ahhoz, hogy az olyan sok port felvert Rist-jelentést teljes szövegében nyilvánosságra hozzák. Jorga ellene van a Rist-jelentés publikálásának, de kormánykörökben biztosra veszik, hogy végül is Argetoianu álláspontja fog győzedelmeskedni.

Döntő jelentőségű minisztertanács lesz a királyi palotában

Ma délelőtt tizenegy órakor egyébként döntő jelentőségű minisztertanács lesz a királyi palotában, amelyen maga Károly király fog elnökölni. A minisztertanács foglalkozni fog a Rist-jelentéssel kapcsolatos pénzügyi kérdésekkel és valószínűnek látszik, hogy a kormány ez alkal-

omból be fogja vallani a helyzettel szembeni tehetetlenségét.

Óriási a felháborodás a kormány franciaellenes magatartása miatt

A kormány válságos helyzetének bünbakkját Franciaországban keresi, mert Franciaország indította meg a diplomáciai szorongatás lavináját azzal, hogy a konverziós törvénnyel szemben rosszaságát fejezte ki. Epepp ezért a kormány felhivatalos organumai, elsősorban a Cu-

vántul, célzásokat tesznek a francia orientációval való szakításra, ami az ország valamennyi politikai pártjában merhetetlen felháborodást keltett.

Hogy az uralkodó komolyan foglalkozik az utódlás kérdésével, annak bizonyítéka, hogy Titulescut mégis hazahívták és a londoni követ a legrövidebb időn belül megérkezik az országba. Hogy az új kormány hogyan alakulhat meg, arra egyelőre csak kombinációk vannak. A legkézenfekvőbb megoldás természetesen a koncentrációs kormány lenne, az erre vonatkozó tárgyalások azonban még min-

Bécsben újabb véres verekedés volt az egyetemeken

BECS, május 30 Hétfő délelőtt a nemzeti szocialista diákok és a más pártállású, valamint zsidó diákok között ismét véres verekedés volt a bécsi egyetemen. A verekedés olyan nagy mértékű volt, hogy a rendőrségnek kellett beavatkoznia. A verekedés átterjedt a kereskedelmi főiskolára is, ahol szintén nemzeti szocialista és szocialista, valamint zsidó diákok között került a sor összecsúszásokra. A verekedésnek több súlyos sebesült áldozata van, akiket kórházba kellett szállítani.

Egyre-másra robbannak a bombák Belgrádban

BEUGRÁD, május 30. Hétfő délután az egyik belgrádi nyomda kapujában bomba robbant fel. Az explozió csak jelentéktelen kárt okozott. Ezzel egyidejűleg fel nem robbant bombákat találtak a munkaközvetítőhivatal és az egyik iskola tanterme előtt is. A bombamerényleteket egy terrorista-szervezet művének tekintik, amelynek tagjai a rendőrség minden ébersége ellenére állandóan igyekeznek zavart kelteni.

„Amilyen gyorsan kifejlődött a Hitler-mozgalom, olyan gyorsan várható a visszafejlődése és szétbomlása“

Adolf Braun porosz miniszterelnök nyilatkozata

Belgrád, május 30. Braun Adolf porosz miniszterelnök két hetet a jugoszláv tengerparton töltött és Trieszten keresztül visszatért Berlinbe. A Kralj Alekszander luxuszögöszön, ahol a miniszterelnököt felismerték és persze meg is interjúvoiták, Braun a következőket mondotta:

— Németországban egyre nő azoknak a természetimádóknak a száma, akik a legnagyobb elragadtatással beszélnek a jugoszláv tengerpart festői szépségeiről és minden évben bőségesen visszatérnek pihenésre az Adriára. Mi németek, akik pihenést keresünk, a legjobban és a legkellemebben a jugoszláv tengerparton érezzük magunkat, mert ott megtaláljuk azt, amit keresünk. Tíz napot Dubrovnikban töltöttem és résztvettem egy katori kiránduláson, amely alkalommal Lovcent és Cetinját is meglátogattuk. Megfigyeltem, hogy a tenger mellék lakossága legnagyobb figyelemmel halmozza el a turistákat. Most első alkalommal vagyok Jugoszláviában, de annyira megtetszett a tenger környéke, hogy a jövőben remélhetőleg minden évben ellátogatok Dalmá-

ciába.

A németországi politikai állapotokról a porosz miniszterelnök ezeket mondotta:

—Már hosszabb ideje távol vagyok Németországtól, ezért nem tudok semmi különösebbet mondani, annyit azonban kijelenthetek, hogy Németország annak ellenére, hogy nehéz helyzetben van, kiheverri a politikai betegséget, mert minden előfeltétele meg van arra, hogy ismét talpra álljon.

— Ami a Hitler-mozgalmat illeti, az senkit sem téveszsen meg, mert a természetes következménye az eseményeknek. A nyomoruság és a lehetetlen nemzetközi helyzet segítette Hitlerék akcióját. Hitler híveit semmiféle közös ideológia nem tartja össze, pártja a legellentétebb gondolkodású elemekből tevődik össze és nem tuzozok, ha azt állítom, hogy a kétségbeesettek és elégedetlenek kevert társasága. Amilyen gyorsan terjedt és kifejlődött a Hitler-mozgalom, olyan gyorsan várható a visszafejlődése és a párt teljes felbomlása.

A jugoszláv-német kapcsolatokról is

nyilatkozott Braun Adolf és annak a véleményének adott kifejezést, hogy a két ország, amely egymásra van utalva, a jövőben szorosabb gazdasági együttműködés létesít. A maga részéről megígérte, hogy Németországban az együttműködés érdekében közreműködik.

Megkezdődött a francia szociáldemokraták pártkongresszusa

Párizs, május 30. A francia szociáldemokraták pártkongresszusa megkezdődött. Politikai körökben számoltak azzal, hogy a Herriot pártja legfeljebb külső támogatásban részesülhet szociáldemokrata részről. A radikális szociálisták kedden végrehajtó bizottságülést tartanak, amelynek eredménye kétségtelenül hozzájárul a belpolitikai helyzet tisztázódásához.

Újra zavargások voltak Spanyolországban

Párizs, május 30. Spanyolországban a baloldali szélsőségesek több városban zavargást inszenáltak. A hatóságok előre el voltak készülve a tervezett rendbontó akcióra. A középületeket katonai karhatalommal őriztették s elrendelték a rendfenntartó fegyveres erőriadókézszenlétét. A tömeg több városban megtámadta a karhatalmat. Az összecsúszások során 11 ember életét veszítette. Számos letartóztatást eszközöltek.

Rangoonban 70 bennszülött forradalmárt ítélték halálra

London, május 30. Rangoonban 70 bennszülött forradalmárt halálra és huszonkettőt életfogytiglani kényszermunkára ítélték el.

Az igazgatót bennszülöttek újabb forrongási kísérleteit a karhatalom nagy eréllyel nyomja el.

Az amerikai kormány újabb jegyzéket intézett Libériához a rabszolgaszerke-delem ügyében

Washington, május 30. Az amerikai kormány új jegyzéket intézett Libériához, melyben az eddiginél nagyobb nyomattal szólítja fel a rabszolgaság rendszerével való szakításra. Hír szerint kölesönt is adnának Libériának, ha a rabszolgaságot eltörölné.

Kolozsvári tőzsdei árak. Buza 77—78 kg.-os 2 százalékos idegen anyag tartalommal ab Mezőzáh 100 kg.-ként 365 lej, 76—77 kg.-os 2—3 százalékos idegen anyag gal junius 4-ki szállítással Kolozsvár állomáson 393 lej. Kukorica ab Mezőzáh 205 lej.

— Tovább tart az angol piacon a pénz-bőség. Londonból jelentik: Az angol piacon kibocsátásra került 35 millió font értékű kincstári váltó jegyzése alkalmából 53,8 millió font összegű ajánlatot nyújtottak be. Elhelyezésük 1,96 rendkívül alacsony kamattal mellett történt. A piacon tovább tart a pénz-bőség.

— A világtőzsdék az elmúlt hetet alacsonyabb árfolyamokkal zárták. New-yorkból jelentik: A világtőzsdék alacsonyabb árfolyamokkal zárták az elmúlt hetet. 11 vezető értéktőzsde részvény-indexe 1,8 százalékos veszteséggel, 32,7 százaléka esett vissza s ezzel újabb mélypontot ért el. Az index 1927 végén volt 100 százalékos.

FRATERNITAS Könyv. és Lapkiadó váll. nyomása Cluj-Kolozsvár, Str. Baros L. Pop (v. Braconi n.) 18. sz. Telefon 6-6.

Ruhákat művésziesen fest, vegyileg tisztít, tükrőfényes gallértisztításban vezet

CRISTAL CLUJ

A
Délután látott megadott. A mellett a lők fizetettette

Titule

Bucuresti-Bukaresti minisztertanácsa, végleg megadott. A mellett a lők fizetettette

Este nyolc órakor döntő jelentőségű jöletti miniszter tanácskozásokat a kormányvezetők körében. Jorga az egyik vezető. „A kormány nem létezik fizetésére, ami ami inkasszó miatt lehet külföldi kölesönt is adnának Libériának, ha a rabszolgaságot eltörölné.

A Jo
Péntek óta kétségbeesetten igyekezett a kormány megakadályozni a Jorga és Argetoianu közötti tárgyalásokat, de a csapások bukaresti káoszban végezték a minisztertanácsot.

A kincstár
De nemcsak a Rist-jelentés hatása, valamint a bukaresti demarsa volt az, amely a pénzügyi helyzetet még rosszabbra állította, hanem az a kormányvezetés, hogy ez a kormányvezetés Románia a Jorga-szó-szoros értelemben állami bevételek olyan mértékben csökkentek, hogy a költségvetésének zórússá vált.

A rendkívüli költségek pedig, amelyből a belső tartozások viselőinek és nyugdíjra vonatkozó költségek csak egészen nevezetesen szűkeket fedeznek. Ilyen körülmények közt a költségvetés hiányosságokkal tudott csak megküzdeni a kormány, de a legfontosabb szűkítésére egyáltalában nem